

ZACHODNIOPOMORSKI URZĄD WOJEWÓDZKI
w Szczecinie
Zachodniopomorski Wojewódzki Inspektor
Nadzoru Geodezyjnego i Kartograficznego

Szczecin, dnia 23 października 2007 r.

GKN.I.BW/7617-20/07

**Sporządzanie geodezyjnej dokumentacji projektowej
linii brzegu morskich wód wewnętrznych oraz
śródlądowych wód powierzchniowych**

Wskazówki instruktażowe

<u>I. Wybrane aspekty przepisów prawa.....</u>	<u>2</u>
<u>II. Śródlądowe wody powierzchniowe:.....</u>	<u>2</u>
<u>II. Wskazówki do postępowania przedprojektowego.....</u>	<u>4</u>
<u>III. Wskazówki do sporządzania geodezyjnej dokumentacji projektowej.....</u>	<u>7</u>
<u>IV. Ustalenie linii brzegu w postępowaniu administracyjnym.....</u>	<u>13</u>
<u>V. Wykonanie decyzji o ustaleniu linii brzegu.....</u>	<u>14</u>
<u>VI. Kompetencje kontrolne organów administracji publicznej.....</u>	<u>16</u>
<u>Przypisy:.....</u>	<u>18</u>

I. Wybrane aspekty przepisów prawa

W niniejszym opracowaniu, w omówieniu i interpretacji przepisów prawa zaprezentowany został punkt widzenia Wojewódzkiej Inspekcji Nadzoru Geodezyjnego i Kartograficznego w zakresie niezbędnym w działalności geodetów, wykonujących prace geodezyjne i kartograficzne.

1. Przepisy Prawa wodnego [1] ustalają kompetencje organów administracji państwowej i samorządowej w dziedzinie ustalania w drodze decyzji linii brzegu:

Rodzaj wód	Organ ustalający linię brzegu
1	2
I. Morskie wody wewnętrzne (art. 9 ust. 1 pkt 6)	Dyrektor Urzędu Morskiego (art. 15 ust. 2 pkt 1)
II. Śródlądowe wody powierzchniowe: 1. Wody płynące w ciekach naturalnych, kanałach oraz źródłach, z których cieki biorą początek, a także jeziora i inne naturalne zbiorniki wodne o ciągłym bądź okresowym naturalnym dopływie lub odpływie wód powierzchniowych oraz wody znajdujące się w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących (art. 5 ust. 3 pkt 1, art. 9 ust. 1 pkt 1 i 4a). 2. Wody stojące, znajdujące się w jeziorach oraz innych naturalnych zbiornikach wodnych niezwiązanych bezpośrednio z ciekami naturalnymi (art. 5 ust. 3 pkt 2). Kompetencje: a) wody graniczne oraz śródlądowe drogi wodne, b) pozostałe wody stanowiące cieki naturalne w rozumieniu art. 9 ust. 1 pkt 1, jeziora oraz inne naturalne zbiorniki wodne.	a) Wojewoda (art. 15 ust. 2 pkt 2), a z dniem 1.01.2008 r. Marszałek Województwa b) Starosta, Prezydent Miasta (art. 15 ust. 2 pkt 3)

Zasięg morskich wód wewnętrznych oraz ich status prawny określa ustawa o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej [2]. Problematykę tych wód w kontekście ewidencji gruntów i budynków omawiał Bolesław Wolny w artykułach zamieszczonych w „Przeglądzie Geodezyjnym” [3]. Morskie wody wewnętrzne są wodami publicznymi, stanowiącymi własność Skarbu Państwa i nie podlegają obrotowi cywilnoprawnemu. Ustawa nie przewiduje innej formy własności tych wód.

Morskie wody wewnętrzne i śródlądowe wody powierzchniowe płynące są własnością Skarbu Państwa (art. 10 ust. 1a). Tym samym własnością jednostek samorządu terytorialnego mogą być tylko publiczne wody stojące.

Prawo wodne stanowi, że:

- a) grunty pokryte płynącymi wodami powierzchniowymi, stanowiącymi własność Skarbu Państwa, nie podlegają obrotowi cywilnoprawnemu, z wyjątkiem przypadków określonych w ustawie (art. 10 ust. 2 i 3, art. 14 ust. 2),
- b) prawo do zbywania gruntów pod stojącymi wodami powierzchniowymi stanowiącymi własność Skarbu Państwa, przysługuje organom naczelnym, wymienionym w art. 14 ust. 5.

2. Wymieniona ustawa:

- a) w art. 11 ust. 1 i 1a oraz ust. 3 określa, kto wykonuje prawa właścicielskie w odniesieniu do tych wód publicznych, które stanowią własność Skarbu Państwa,
- b) w art. 70 ust. 3 nakłada na Marszałka Województwa obowiązek prowadzenia m.in. ewidencji wód, o których mowa w art. 11 ust. 2 pkt 2,
- c) w art. 90 ust. 1 pkt 4 nakłada na Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej obowiązek prowadzenia katastru wodnego dla obszaru Państwa, z uwzględnieniem podziału na obszary dorzeczy, a w art. 92 ust. 3 pkt 8 obowiązek prowadzenia takiego katastru dla regionu wodnego – na dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej,
- d) w art. 153 ust. 4 ustala, że źródłem danych katastru wodnego w zakresie nieruchomości jest ewidencja gruntów i budynków, o której mowa w art. 2 pkt 8 Prawa geodezyjnego i kartograficznego [4].

Tak więc w ewidencji gruntów i budynków winny znajdować się dane opisowe i kartograficzne określające grunty pokryte wodami. W dobrze rozumianym interesie organów administracji państwowej i samorządowej winno nastąpić określenie granic nieruchomości, stanowiących grunty pokryte wodami publicznymi, czyli będących własnością Skarbu Państwa i jednostek samorządu terytorialnego. Konieczne jest więc uporządkowanie problematyki ustalania linii brzegowych wód publicznych w postępowaniach rozgraniczających grunty pod wodami od gruntów „ładowych”, w trybie przepisów Prawa wodnego.

Istotą rozstrzygnięć administracyjnych w tych postępowaniach jest to, że ustalone linie brzegowe są liniami granicznymi nieruchomości pokrytych przez wody, z sąsiadującymi nieruchomościami ładowymi.

Prawo wodne w art. 14 ust. 1 i 1a ujmuje ten problem następująco: „Grunty pokryte wodami powierzchniowymi stanowią własność właściciela tych wód. Przez grunty pokryte śródlądowymi wodami powierzchniowymi oraz morskimi wodami wewnętrznymi rozumie się grunty tworzące dna i brzegi cieków naturalnych, jezior oraz innych naturalnych zbiorników wodnych, w granicach linii brzegu.” Przez grunty pokryte wodami powierzchniowymi rozumie się grunty tworzące dna i brzegi cieków naturalnych, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych, w granicach linii brzegu, a także grunty wchodzące w skład sztucznych zbiorników wodnych, stopni wodnych oraz jezior podpiętrzonych, będące gruntami pokrytymi wodami powierzchniowymi przed wykonaniem urządzeń piętrzących (art. 9 ust. 1 pkt 4). Rozgraniczenia gruntów, które były pokryte wodami przed wykonaniem urządzenia wodnego, od pozostałych gruntów dokonuje, na wniosek właściciela wody lub gruntu sąsiadującego, co w drodze decyzji, właściwy starosta w trybie przepisów art. 15 Prawa wodnego (art. 15a).

Postępowania w przedmiocie ustalenia linii brzegu oraz kończące je decyzje administracyjne organów, o których mowa w art. 15 ust. 2 Prawa wodnego są szczególnym sposobem rozgraniczania nieruchomości z udziałem wszystkich zainteresowanych stron.

Stosownie do przepisów art. 22 i 23 Prawa geodezyjnego i kartograficznego wspomniane decyzje są podstawą do wprowadzenia danych i zmian danych opisowych

i kartograficznych do ewidencji gruntów i budynków, w zakresie określonym w art. 20 wymienionej ustawy. Zatem dokumentacje, których dotyczą, muszą spełniać wymagania przepisów porządkowych i technicznych, obowiązujących w dziedzinie geodezji i kartografii.

3. Oddzielnym problemem są kanały żeglowne, baseny portowe, kanały melioracyjne oraz zbiorniki wodne powstające w wyniku piętrzenia wód:

a) Kanały i baseny portowe w granicach portów morskich są morskimi wodami wewnętrznymi stosownie do przepisów art. 4 pkt 4 ustawy o obszarach morskich RP i administracji morskiej [2] i są własnością Skarbu Państwa w myśl art. 10 ust. 1a Prawa wodnego.

Stosownie do art. 42 ust. 2 pkt 26 tej ustawy zarząd morskimi wodami wewnętrznymi oraz gruntami pokrytymi tymi wodami, o którym mowa w Prawie wodnym, sprawują organy administracji morskiej. Dla terenu województwa zachodniopomorskiego są nimi, odpowiednio do właściwości terytorialnej, dyrektorzy Urzędów Morskich w Szczecinie i Słupsku.

b) Kanały i baseny portowe oraz zbiorniki wodne przylegające do śródlądowych wód powierzchniowych są własnością właściciela nieruchomości gruntowych, na terenie których zostały wybudowane (art. 122 ust. 1 pkt 3 Prawa wodnego).

Należy mieć jednak na uwadze przepis art. 19 ustawy z dnia 3 czerwca 2005 roku o zmianie ustawy Prawo wodne (Dz. U. nr 130, poz. 1087), w którym ustalono, że stanowiące dotąd własność Skarbu Państwa wody oraz grunty pokryte wodami przechodzą w trwały zarząd, odpowiednio: urzędów morskich, regionalnych zarządów gospodarki wodnej, parków narodowych i marszałków województw. Przejście wymienionego mienia stwierdza w drodze decyzji starosta lub prezydent miasta na wniosek zainteresowanego.

W przypadku braku wniosku mają zastosowanie zasady opisane w punkcie V – 2 niniejszych wskazówek, odnoszące się do zasobu nieruchomości Skarbu Państwa.

c) Kanały melioracyjne nie będące skanalizowanymi ciekami naturalnymi są urządzeniami wodnymi. W ewidencji gruntów winny być oznaczone symbolem „w”, zgodnie z ustaleniem przepisu § 68 pkt 7 rozporządzenia w sprawie ewidencji gruntów i budynków [7]. Stanowią one własność Skarbu Państwa powierzoną Marszałkowi Województwa Zachodniopomorskiego (patrz również: wzór zapisu w rejestrze gruntów: pkt V – 2).

d) Zbiorniki wodne powstające w wyniku piętrzenia cieków naturalnych winny posiadać stan własnościowy gruntów określony rozdzielnie, tak jak to wynika z definicji zawartej w art. 9 pkt 4a Prawa wodnego:

- linię brzegu wód (cieków) naturalnych przed wykonaniem urządzeń piętrzących wodę,
- pozostałe grunty, pozostające okresowo pod wodami spiętrzonymi.

II. Wskazówki do postępowania przedprojektowego

1. Zgodnie z Prawem wodnym projekt rozgraniczenia gruntów pokrytych wodami od gruntów przyległych składa do organu zatwierdzającego przebieg linii brzegu – wnioskodawca (art. 15 ust. 3) lub osoba działająca z jego upoważnienia. Pod pojęciem wnioskodawcy należy rozumieć każdy podmiot, mający interes prawny lub faktyczny, w tym właściciele sąsiadujących nieruchomości lądowych, a także działające z urzędu organy wymienione w art. 11 ust. 1 Prawa wodnego oraz w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 17 grudnia 2002 roku [5]. Są to:

- 1) Minister właściwy do spraw gospodarki morskiej oraz dyrektorzy Urzędów Morskich (art. 38 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 ustawy o obszarach morskich RP i administracji morskiej [2]), w stosunku do morskich wód wewnętrznych,
 - 2) Prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej oraz dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej (art. 92 ust. 1 Prawa wodnego), w stosunku do wód istotnych dla kształtowania zasobów wodnych i ochrony przeciwpowodziowej (zał. nr 1 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 grudnia 2002 roku [5]),
 - 3) Dyrektor parku narodowego w stosunku do wód znajdujących się na terenie parku, z wyłączeniem wód wymienionych w przepisach wyszczególnionych w art. 11 ust. 1 pkt 3 Prawa wodnego,
 - 4) Marszałek województwa i prowadzący sprawy dyrektor Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w stosunku do wód istotnych dla regulacji stosunków wodnych na potrzeby rolnictwa (zał. nr 2 i 3 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 grudnia 2002 roku [5]) oraz do pozostałych nie wymienionych w pkt 1 – 3 ust. 1 art. 11 Prawa wodnego,
 - 5) Nadleśniczy, któremu powierzono wykonywanie praw właścicielskich w stosunku do wód publicznych stanowiących własność Skarbu Państwa w odniesieniu do wód znajdujących się w granicach nadleśnictwa, w zakresie terenowym z wyłączeniami i na warunkach, o których mowa w art. 11 ust. 1a Prawa wodnego.
2. Przed zleceniem geodezyjnych prac projektowych (ogłoszeniem przetargu na wykonanie prac) wnioskodawca winien ustalić ich zakres terenowy, mając na uwadze uwarunkowania wynikające z art. 15 ust. 8. W myśl interpretacji Departamentu Legislacyjno – Prawnego Ministerstwa Środowiska z dnia 18 września 2000 roku, znak DP-3049/024/2000/AK, skierowanej do Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii, decyzją ustalającą linie brzegu właściwy organ winien objąć cały brzeg objęty projektem regulacji lub jego poszczególne odcinki, a jeżeli decyzja ustala linie brzegu na rzekach, potokach górskich i innych ciekach, powinna ona obejmować obydwa brzegi danego odcinka cieku. Zasada powyższa nie dotyczy rzek granicznych Państwa Polskiego.
- Organ wydający decyzję w postępowaniu wodnoprawnym może w każdym przypadku żądać od wnioskodawcy przedłożenia mu dokumentacji projektowej, obejmującej obydwa brzegi danego odcinka cieku. Szczególnie dotyczy to okoliczności, gdy brak jest wiarygodnego usytuowania przebiegu cieku na obszarach lasów państwowych i samorządowych oraz byłych państwowych gospodarstw rolnych, a także gdy ewidencja gruntów prowadzona jest na podstawie tzw. „regulacji na podkładzie”, a więc na materiale bez wartości technicznych.
- Jeżeli postępowanie o ustalenie linii brzegu następuje na wniosek właściciela sąsiadującej nieruchomości lądowej, a w wyniku postępowania o ustalenie linii brzegu nie nastąpi niedopuszczalne hydrologicznie zwięźenie cieku, organ prowadzący postępowanie może ustalić, iż wystarczającym jest ustalenie linii brzegu jedynie na odcinku stanowiącym granicę z przedmiotową nieruchomością lądową.
3. Aby określić zakres terenowy i rzeczowy niezbędnych do wykonania prac geodezyjnych, należy wziąć pod uwagę wszelkie elementy terenowe, o których mowa w art. 15 ust. 1, 5, 6 i 7, szczególnie w przypadkach, gdy ciek płynie w jarze, a krawędź brzegu stanowi górny skraj skarpy. Dotyczy to również obszaru źródlisk.
 4. Na odcinkach śródlądowych wód płynących o nieuregulowanym stanie prawnym wprowadzonych do przewodów podziemnych nie dokonuje się ustaleń przebiegu linii brzegowej, lecz dokonuje się rozgraniczenia nieruchomości w trybie przepisów rozdziału

6 Prawa geodezyjnego i kartograficznego, dla obszaru (pasa terenu) dla zachowania ciągłości cieków, zapewnienia bezpieczeństwa i eksploatacji przewodu podziemnego.

Jeżeli przewód podziemny, prowadzący wodę płynącą przechodzi pod powierzchnią gruntów nie będących własnością Skarbu Państwa, jednostka sprawująca zarząd wodą płynącą winna wystąpić o ustalenie służebności gruntowej na odpowiednim pasie gruntu, na nieruchomości właściciela gruntu, w trybie przepisów art. 145 Kodeksu cywilnego. Nieruchomością władnącą jest nieruchomość pokryta wodą płynącą, wpływającą do podziemnego rurociągu lub kanału krytego.

Oprócz postępowania rozgraniczeniowego wnioskodawca winien zlecić dokonanie geodezyjnej inwentaryzacji podziemnego przewodu rurowego stosownie do przepisu art. 4 ust. 1 Prawa geodezyjnego i kartograficznego, w celu aktualizacji mapy zasadniczej oraz ewidencji sieci uzbrojenia terenu:

- a) w przypadku gdy ciek służy potrzebom gospodarki rolnej, będzie to sieć „melioracyjna w kanalizacji” i oznaczone na mapie zasadniczej symbolem „m” (Instrukcja techniczna K-1 „Mapa zasadnicza” wyd. 1998 r. str. 20, oraz Instrukcja techniczna G-7 „Geodezyjna ewidencja sieci uzbrojenia terenu” wyd. 1998 r. str. 13),
- b) dla cieków innych będzie miało zastosowanie określenie „inne sieci rurowe” i oznaczenia symbolem „i”.

5. W myśl przepisu § 9 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia w sprawie ewidencji gruntów i budynków [7] pasy terenu stanowiące linie kolejowe i drogi publiczne dzielą morskie wody wewnętrzne i wody śródlądowe wprowadzone pod nimi do rurociągów lub krytych kanałów. Zatem rurociągi te i kanały wykazuje się wyłącznie jako uzbrojenie podziemne terenu symbolem „i” – „inne sieci rurowe” (Instrukcja techniczna K-1 „Mapa zasadnicza” wyd. 1998 r., str. 20). Organ zarządzający w imieniu Skarbu Państwa takimi wodami może wystąpić do zarządcy terenu kolejowego lub drogowego o ustanowienie prawa służebności gruntowej dla potrzeb eksploatacji i konserwacji rurociągu bądź kanału, na podstawie art. 145 Kodeksu cywilnego.

6. W przypadkach, gdy ciek został wprowadzony do kanalizacji komunalnej, przewody tej kanalizacji winny być zinwentaryzowane geodezyjnie jako sieć uzbrojenia terenu i oznaczone na mapie zasadniczej stosownie do rodzaju tej kanalizacji (Instrukcja techniczna K-1 „Mapa zasadnicza” wyd. 1998 r., str. 20) jako kanalizacja ogólnospławna lub deszczowa. Ciek kończy się na wlocie do kanalizacji komunalnej, to jest kanalizacji będącej własnością jednostki samorządowej.

Od ewentualnego, otwartego wylotu kanalizacji komunalnej – jest to kanał ściekowy, oznaczony na mapie zasadniczej symbolem rowu (Instrukcja techniczna K-1, obiekty F-951, 952 – do czasu odmiennych ustaleń), stanowiący własność tejże jednostki samorządu terytorialnego, nawet jeśli płynie dawnym korytem wcześniejszego cieku naturalnego.

W przypadkach wątpliwych, gdzie jednoznaczne określenie charakteru cieku jest niemożliwe, wnioskodawca winien przedłożyć opinię hydrologiczną i hydrograficzną (pismo Prezesa Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej do Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 13 września 2007 roku znak DINmsp-022/34/2007/tk).

7. W postępowaniach wodnoprawnych, dotyczących formalnego ustalenia istniejących fizycznie linii brzegu, generalnie nie zachodzi potrzeba dokonywania badań hydrologicznych (stanu stosunków wodnych) na gruntach przylegających do projektowanej linii brzegowej. W związku z tym wnioskodawca powinien wystąpić do organu, w trybie art. 15 ust. 4, o zwolnienie go z obowiązku zamieszczenia

w dokumentacji projektowej (w opisie, o którym mowa w art. 15 ust. 3 pkt 1) tych informacji.

8. Wnioskodawca winien:

- a) uzyskać pisemne stanowisko organu w przedmiocie wyżej przedstawionych problemów,
- b) sporządzić założenia do projektu, bądź analizę, z której wynikać będą przesłanki do projektowania linii brzegu, w tym przewidzieć sporządzenie opinii fachowej co do przebiegu linii brzegowej.

Jest to konieczne, aby jednoznacznie mógł być określony zakres prac przed udzieleniem zlecenia lub przed sporządzeniem specyfikacji przetargowej do wykonania prac.

Stanowiska organów:

- a) Opinie co do przebiegu linii brzegowej winna wydać jednostka lub organ gospodarujący wodą będącą przedmiotem opracowania (opinia dyrektora ZZMiUW w Szczecinie z dnia 09.01.2007 r. znak: ME 5114/I/07).
- b) Uzgadnianie dokumentacji hydrologicznych wykonywanych przy budowie inwestycji zabezpieczających ochronę przed powodzią i zapobiegania skutkom suszy oraz zarządzania zasobami śródlądowych wód powierzchniowych – jest bezzasadne (stanowisko Głównego Geodety Kraju z dnia 06.02.2007 r. znak: PL-07-42-07).

III. Wskazówki do sporządzania geodezyjnej dokumentacji projektowej

1. Posiadając zlecenie i znając warunki wykonania prac geodezyjnych (patrz: rozdział II), wykonawca winien:

- a) zgłosić pracę stosownie do obowiązujących przepisów rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa [6] do właściwego terenowo ośrodka dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej oraz zbadać i ocenić dokumentacje źródłowe:
 - ewidencji gruntów i budynków oraz mapy zasadniczej,
 - ksiąg wieczystych i zbiorów dokumentów tych ksiąg, w celu uzyskania informacji o stanie prawnym nieruchomości lądowych, sąsiadujących z ciekami,
- b) sporządzić wykaz uczestników postępowania o ustalenie linii brzegu (imię i nazwisko lub nazwa jednostki organizacyjnej, instytucji, oraz ich adresy).

2. Stosownie do potrzeb projektowania należy sporządzić dokumentację geodezyjną sytuacyjno-wysokościową wraz z aktualizacją lub sporządzeniem map.

Art. 15 ust. 3 pkt 2 Prawa wodnego określa, że dla potrzeb projektowania linii brzegu właściwe są:

- a) zaktualizowana istniejąca dotąd mapa zasadnicza, a w przypadku jej braku,
- b) nowo założona mapa zasadnicza, będąca wynikiem geodezyjnej inwentaryzacji powykonawczej zrealizowanej budowli regulacyjnej.

Mapę zasadniczą wykonuje się i aktualizuje w skalach: 1:500, 1:1000, 1:2000 i 1:5000, stosownie do przepisów § 14 Instrukcji technicznej K-1 „Mapa zasadnicza” wyd. z 1998 r. (str. 14). Kopie mapy zasadniczej w postaci analogowej lub numerycznej wydają właściwe terenowo powiatowe (miejskie) ośrodki dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej. Kopie te winny być opatrzone klauzulami ewidencyjnymi tych ośrodków.

Jeżeli na terenie będącym przedmiotem projektowania linii brzegowej brak jest danych technicznych określających położenie punktów załamania granic przyległych nieruchomości lądowych, do rozliczenia powierzchni należy przyjąć dane graficzne, wzięte z map ewidencyjnych (tzw. „regulacje na podkładzie”).

Jeżeli w ewidencji gruntów brak jest rozdzielienia na odrębne nieruchomości (działki) morskich wód wewnętrznych i śródlądowych wód powierzchniowych, lub odrębnych cieków wód śródlądowych (np. dopływów od cieków podstawowych) – rozdziału takiego należy dokonać w trybie przepisów o podziale nieruchomości [8] [9].

Do wód płynących rurociągami i krytymi kanałami mają zastosowanie zasady opisane w pkt II – 4 do 6 niniejszego opracowania.

3. Pomiary sytuacyjne i sytuacyjno-wysokościowe, nowe lub uzupełniające, należy wykonać w zakresie treści obligatoryjnej i fakultatywnej.
 - a) W zakresie treści obligatoryjnej obowiązują przepisy Instrukcji technicznej K-1 „Mapa zasadnicza” z 1998 r. i w tym zakresie należy wykonać lub zaktualizować mapy pozostające w państwowym zasobie geodezyjnym i kartograficznym, przy czym szczególną uwagę należy zwrócić na kompletność wylotów uzbrojenia terenu do wód powierzchniowych, będących przedmiotem postępowania (kanalizacje, drenaż podstawowy), granice prawne nieruchomości oraz na punkty stałe osnowy geodezyjnej poziomej, stosownie do wymogu przepisu art. 15 ust. 3 pkt 2 lit. „a” Prawa wodnego.
 - b) W zakresie treści nieobligatoryjnej (fakultatywnej), niezbędnej do projektowania linii brzegowej wód, a wskazanej w Instrukcji technicznej K-1 „Mapa zasadnicza” wyd. przez Głównego Geodetę Kraju w 1998 roku, winny być pomierzone:
 - jary i progi wodne, F-954, 955,
 - wodospady, F-956, 957,
 - zapory na cieku, F-964, 965,
 - śluzy, F-967, 968,
 - ostrogi na cieku, F-970, 971,
 - przepusty, F-413, 414,
 - obrys wału ochronnego, F-972,
 - skarpy, F-818-828,a także inne elementy sytuacji terenowej wskazane przez wnioskodawcę jako istotne dla rozstrzygnięcia sprawy.
 - c) W zakresie treści nieobligatoryjnej (fakultatywnej), niezbędnej do projektowania linii brzegowej wód zgodnie z wymogami art. 15 ust. 1, 3, 4, 5, 6 i 7 Prawa wodnego (zał. nr 1 do niniejszych wytycznych) winny być pomierzone:
 - wyraźna fizyczna krawędź brzegu (art. 15 ust. 1, ust. 3 pkt 2 lit. c),
 - linia stałego porostu traw (art. 15 ust. 1, ust. 3 pkt 2 lit. b),
 - linia średniego stanu wody z okresu wieloletniego co najmniej z ostatnich 10 lat (art. 15 ust.1),
 - krawędzie brzegów przymulisk, odsypisk i wysp (art. 15 ust. 3 pkt 2 lit. c), przy czym przepis Prawa wodnego nie precyzuje rodzaju wysp; można domniemać, że dla wysp o większym obszarze wskazane jest ustalenie linii brzegowej, ponieważ będą one odrębną własnością Skarbu Państwa lub innych podmiotów,
 - kontury użytków będących plantacjami wikliny na gruntach uzyskanych z regulacji wód (art. 15 ust. 7),
 - warstwica „0” (zerowa) przy ustalaniu linii brzegu morskich wód wewnętrznych i morza terytorialnego (tymczasowo przyjętej do czasu ustalenia linii podstawowej morza terytorialnego w myśl przepisu § 82 ust. 5 rozporządzenia w sprawie ewidencji gruntów i budynków [7]).

4. Mapę zasadniczą należy zaktualizować wyłącznie w zakresie treści obligatoryjnej, określonej przepisami Instrukcji technicznej K-1 „Mapa zasadnicza”. Z aktualnej mapy zasadniczej należy wykonać kopię dla opracowania wstępnej koncepcji przebiegu linii brzegu wody. Na tę kopię należy wnieść kolorem czarnym:

- a) opisy informacyjne:
 - tytuł: „Mapa projektu linii brzegowej śródlądowych wód powierzchniowych (lub: morskich wód wewnętrznych)”,
 - nazwa obiektu (cieku oraz jego kilometraż, jeżeli został ustalony),
 - nazwy jednostek podziału administracyjnego kraju (województwo, powiat, gmina),
 - skala mapy i numeracja arkuszy sekcyjnych mapy zasadniczej lub oznaczenia mapy ewidencyjnej,
 - nazwisko i imię (nazwa) wnioskodawcy i jego siedziba,
 - nazwisko i imię (nazwa) wykonawcy prac i jego siedziba,
 - numer KERG,
- b) opisy odnoszące się do stanu władania gruntami oraz do rodzajów gruntów:
 - imiona i nazwiska (nazwy) właścicieli nieruchomości oraz numery ksiąg wieczystych, o ile zostały założone dla tych nieruchomości,
 - numery i powierzchnie działek,
 - pomierzone granice (kontury) stałego porostu traw z opisem,
 - granice (kontury) przymulisk i odsypisk z opisem,
 - granice (kontury) plantacji wikliny z opisem,
- c) elementy sytuacji terenowej, wymienione w pkt III – 3 lit. „b” i „c” oraz strzałkę kierunku cieku F-993 (fakultatywna treść mapy),
- d) z uwagi na przepis art. 15 ust. 6 Prawa wodnego – linię średniego stanu wody, jeżeli elementy sytuacyjne terenu, o których mowa w art. 15 położone są poniżej średniego stanu wody (patrz również pkt III – 9 niniejszych wskazówek).

W wyniku powstaje mapa do projektowania linii brzegowej, jako specjalistyczna mapa tematyczna.

Jej uzupełnieniem mogą być w szczególnych przypadkach, np. związanych z ochroną przyrody i środowiska naturalnego człowieka:

- ortofotomapa z wniesioną warstwą graficzną ewidencji gruntów i budynków,
- ortofotogrametryczny skaning lotniczy ilustrujący poziomy zieleni, wód i rodzajów gruntów.

5. Na tak sporządzonej, w jednym egzemplarzu mapie do projektowania geodeta opracowuje kolorem czerwonym wstępną koncepcję przebiegu linii brzegowej wód według zasad określonych w przepisach art. 15 ust. 1, 3, 4, 5, 6 i 7 Prawa wodnego i przedstawia ją do uzgodnienia (akceptacji) jednostce lub organowi gospodarującemu wodą będącą przedmiotem opracowania (pkt II – 8). Wymieniony organ lub jednostka rozpatruje przedstawioną koncepcję, wnosi na mapę ewentualne korekty graficzne do zaproponowanego przez geodetę przebiegu linii brzegu wód i umieszcza na mapie:

- klauzulę o treści: „Niniejszą koncepcję przebiegu linii brzegu wód uzgadniam bez uwag/z korektami oznaczonymi kolorem zielonym.

....., dnia

- pieczętę z nazwą reprezentowanej firmy,
- pieczętę z nazwiskiem i imieniem oraz podpis własnoręczny.

6. Po uzyskaniu uzgodnienia geodeta sporządza cztery egzemplarze projektu przebiegu linii brzegu wód. Na mapie do projektowania, o której mowa w pkt 4 wkreśla kolorem czerwonym:

- a) uwagę o treści: „Kolorem czerwonym wkreślono i opisano elementy zaprojektowane”;
- b) przebieg projektowanej linii brzegowej wód według zasad określonych w przepisach art. 15 ust. 1, 3, 4, 5, 6 i 7 Prawa wodnego z uwzględnieniem wniesionych korekt, o których mowa w pkt 5,
- c) numerację punktów załamania, przy czym numeracja ta winna być przyjęta na podstawie dyspozycji ośrodka dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej, właściwego terenowo dla przedmiotowego odcinka linii brzegowej,
- d) numerację działek nowo powstających z podziału działek dotychczasowych, tworzoną stosownie do § 9 ust. 5 rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa w sprawie ewidencji gruntów i budynków [7] oraz ich powierzchnie.

Sporządzając „Mapę projektu linii brzegowej ...” należy mieć na uwadze przepisy art. 17, 18 i 19 Prawa wodnego, regulujące sprawy własności gruntów, wynikające z naturalnych zmian linii brzegu wód morskich i śródlądowych. Każdy egzemplarz „Mapy projektu linii brzegowej ...” winien być opatrzony datą sporządzenia oraz pieczęcią i podpisem wykonawcy.

7. Należy sporządzić wykaz zmian danych ewidencyjnych (gruntów) wg stanu dotychczasowego uwidocznionego w ewidencji gruntów i budynków oraz stanu nowego, wynikającego z zaprojektowania linii brzegowej. Wykaz należy wykonać wg wzoru nr 25 do Instrukcji Technicznej G-5 „Ewidencja gruntów i budynków. Wytyczne techniczne.”, wydanej przez Głównego Geodetę Kraju w 2003 r. (str. 288).
W odniesieniu do każdego władającego, w stanie dotychczasowym, należy podać jego siedzibę i adres, oraz charakter władania. Ponadto należy podać zamieszczone w rejestrze gruntów wpisy dodatkowe, gdy nieruchomości lub jej część stanowi pas techniczny wybrzeża, teren portu lub przystani, ze względu na przepis art. 42 ust. 2 pkt 1 ustawy o obszarach morskich RP [2], a także strefy ochronne, o których mowa w art. 51 Prawa wodnego.
Jeżeli w stanie dotychczasowym, wykazanym w ewidencji gruntów i budynków wpisany jest jako właściciel tylko „Skarb Państwa”, bez informacji o zarządcy, wykonawca prac winien poczynić dodatkowe ustalenia o osobie tego zarządcy.
8. Dla działek wchodzących w obszar wód, dla których zaprojektowano linię brzegową, należy sporządzić dodatkowo wykaz zmian danych ewidencyjnych (gruntów pod wodami) scalający te działki w granicach obrębu ewidencyjnego lub wg zasad uzgodnionych z geodetą powiatowym (miejskim), a każdej scalonej działce nadać numer zgodnie z § 9 ust. 6 rozporządzenia w sprawie ewidencji gruntów i budynków [7].
W toku postępowania wodnoprawnego przed organem może okazać się, że samowolnie zmieniony został przebieg linii brzegowej (przez wykonanie wykopów lub nasypów) przez właściciela sąsiadującej nieruchomości lądowej. W takim przypadku organ może zdecydować o pozostawieniu dotychczasowej, prawnie ustalonej, linii brzegowej jako obowiązującej, a w sprawie samowolnego dokonania zmian przebiegu linii brzegu wszcząć oddzielne postępowanie, mając na uwadze przepisy art. 194 pkt 1 i art. 195 Prawa wodnego. Działki, które powstały w wyniku samowoli, nie należy wprowadzać do wykazu scalającego grunty pod wodami.
Jeżeli przebieg linii brzegu zmieniony został samowolnie przez jednostkę zarządzającą wodą, linia brzegu może być ustalona w postępowaniu o odszkodowanie na rzecz właściciela nieruchomości lądowej, uszczuplonej wskutek prac regulacyjnych.

9. Należy sporządzić „Opis projektu rozgraniczenia gruntów pokrytych śródlądowymi wodami powierzchniowymi (lub: morskimi wodami wewnętrznymi) od gruntów sąsiednich.”

W części wstępnej opis winien, zgodnie z art. 15 ust. 3 pkt 1 Prawa wodnego, zawierać:

- nazwę obiektu i jednostki podziału administracyjnego kraju,
- imię i nazwisko (nazwę) wnioskodawcy, ze wskazaniem jego siedziby i adresu,
- imię i nazwisko (nazwę) wykonawcy pracy i numer KERG.

W części techniczno-opisowej opis winien zawierać:

- powołanie się na „Mapę projektu linii brzegowej ...”,
- opis przyjętego sposobu ustalania projektowanej linii brzegu z wymienieniem elementów sytuacyjnych terenu, o których mowa w art. 15 ust. 1, ust. 3 pkt 2 lit. „b” i „c”, ust. 5, 6 i 7 Prawa wodnego, a jeżeli elementy tej sytuacji położone są poniżej średniego stanu wody z okresu wieloletniego, informację o wkreśleniu i przyjęciu linii średniego stanu wody, z uwagi na przepis ust. 6,
- wykaz działek przyległych, stanowiących ciek i rowy, z ich charakterystyką (cieki naturalne, rowy melioracji podstawowej i szczegółowej) oraz opis sposobu ich oddzielenia od wód będących przedmiotem postępowania (ustalenia granicy nieruchomości pokrytych wodami, będącymi w odmiennym władaniu, zarządzie),
- opis przebiegu linii brzegowej z wymienieniem numeracji w punktach załamania, w sposób właściwy dla sporządzania opisu granic w postępowaniu rozgraniczeniowym, oraz wykaz współrzędnych tych punktów w układzie współrzędnych obowiązującym dla mapy zasadniczej (w formie załącznika do opisu),
- informację, że określenie stanu prawnego nieruchomości z oznaczeniem władających (właścicieli) zawiera wykaz zmian danych ewidencyjnych (gruntowych) wg stanu dotychczasowego i nowego, będący integralną częścią przedkładanej dokumentacji (patrz: pkt III – 7),
- informację o zwolnieniu wnioskodawcy przez organ z obowiązku przedstawienia stanu stosunków wodnych na gruntach przylegających do projektowanej linii brzegowej (patrz: pkt II – 7).

Urząd Morski wymaga, aby w opisie zamieścić zestawienie długości ustalonej linii brzegu w rozbiciu na rodzaje brzegu, np.: brzeg naturalny, umocnienie brzegowe, nabrzeże, granica stałego porostu traw itp.

Jeżeli przebieg linii brzegu w całości lub w części zaprojektowano według średniego stanu wody z okresu wieloletniego (co najmniej z ostatnich 10 lat) należy:

- a) do dokumentacji dołączyć dane w tym zakresie, uzyskane z instytucji rejestrujących stany wód (Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej, Instytut Morski, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska) z informacją, w jakim poziomie odniesienia zostały wyrażone,
- b) w celu zapewnienia spójności informacji o terenie, należy przeliczyć uzyskane dane z poziomu odniesienia Kronsztad na poziom Amsterdam (lub pochodny), jeżeli w tym poziomie sporządzona jest i prowadzona mapa zasadnicza miasta, przy czym wartość różnicy między poziomami odniesienia należy uzyskać z właściwego terenowo ośrodka dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej, który różnicę tę może określić w oparciu o posiadane dane,
- c) dla projektowanego krótkiego odcinka linii brzegu wód żeglownych obliczyć średni poziom wód w drodze interpolacji pomiędzy wskazaniem z lat wodowskazowych właściwych dla danego odcinka, wyrażonymi w poziomie odniesienia Kronsztad,
- d) dla projektowanego dłuższego odcinka linii brzegu wód żeglownych średni poziom wód, interpolowany między wskazaniem z lat wodowskazowych będzie linią

łączącą punkty o różnych wysokościach, zgodnie ze spadkiem poziomu wód w dół biegu rzeki,

- e) dla linii brzegowej morskich wód wewnętrznych należy przyjmować:
 - dla wybrzeża morskiego oraz Zalewu Szczecińskiego rzędną 0,00 w poziomie odniesienia Kronsztad,
 - dla brzegów w granicach portu morskiego w Szczecinie rzędną 0,00 w poziomie odniesienia stosowanym dla mapy zasadniczej miasta Szczecina.

Informację o powyższych danych i przeliczeniach należy umieścić w treści opisu.

10. Operat geodezyjny „Projektu rozgraniczenia gruntów pokrytych śródlądowymi wodami powierzchniowymi (lub: morskimi wodami wewnętrznymi) od gruntów sąsiednich” należy sporządzić w składzie następującym:

- a) Dokumenty z prac geodezyjnych, wykonane stosownie do przepisów instrukcji technicznych i przepisów porządkowych obowiązujących w dziedzinie geodezji i kartografii.
- b) Cztery egzemplarze dokumentacji zatytułowanej: „Projekt rozgraniczenia gruntów pokrytych śródlądowymi wodami powierzchniowymi (lub: morskimi wodami wewnętrznymi) od gruntów sąsiednich”, w składzie:
 - „Mapa projektu ...”, o której mowa w pkt 6,
 - wykazy zmian danych ewidencyjnych (gruntów), o których mowa w pkt 7 i 8,
 - „Opis projektu ...”, o którym mowa w pkt 9.

11. Całość dokumentacji stanowiącej operat geodezyjny, opisany w pkt 10, wykonawca prac winien złożyć do właściwego terenowo ośrodka dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej, celem:

- a) przyjęcia do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego wykonanej pracy wg zasad określonych w rozdziale 2 rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa [6],
- b) opatrzenia pieczęciami i wpisami o przyjęciu operatu do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego:
 - map projektu linii brzegowej,
 - wykazów zmian danych ewidencyjnych (gruntów), o których mowa w pkt 10b,

aby zachowana była właściwa jakość techniczno-porządkowa dokumentacji geodezyjnej przed rozprawą administracyjną i wydaniem decyzji o ustaleniu linii brzegu.

IV. Ustalenie linii brzegu w postępowaniu administracyjnym

1. Opatrzone pieczęciami i wpisami o przyjęciu do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego cztery egzemplarze dokumentacji: „Projekt rozgraniczenia ...” są podstawą do podjęcia przez organy, o których mowa w art. 15 ust. 2 Prawa wodnego, decyzji ustalającej linię brzegu.

Jeżeli w toku rozprawy o ustalenie linii brzegu, na wniosek stron dokonane zostaną zmiany w projektowanym przebiegu linii brzegu, zmiany te winny być przedmiotem zlecenia uprawnionemu geodecie wykonania opracowania geodezyjnego, a postępowanie administracyjne na wniosek stron podlega zawieszeniu w oparciu o art. 98 Kodeksu postępowania administracyjnego.

Właściwy organ, wydając decyzję ustalającą linię brzegu umieszcza klauzulę informacyjną o dacie i numerze wydanej decyzji na:

- a) mapie projektu linii brzegowej,
- b) wykazie zmian danych ewidencyjnych (gruntowych) stanu dotychczasowego i nowego sporządzonych wg zasad opisanych w pkt III – 7.

Mapy i wykazy zmian danych ewidencyjnych są załącznikami do decyzji organu.

Własność wód i gruntów pokrytych wodami powierzchniowymi ustalana jest z mocy prawa, tak jak to precyzują przepisy art. 10 ust. 1 i 1a, art. 12 ust. 1 i art. 14 ust. 1 Prawa wodnego. Zatem organ ustalający linię brzegu wód nie orzeka o własności gruntów pokrytych wodami. Informacja o właścicielu tych gruntów może znaleźć się w uzasadnieniu decyzji.

2. Wykaz zmian danych ewidencyjnych (gruntów) scalający działki wchodzące w obszar wód będących przedmiotem postępowania, o którym mowa w pkt III – 8, winien być akceptowany przez ich zarządcę, działającego w imieniu właściciela, stosownie do kompetencji wynikających z przepisów prawa.

Organ gospodarujący gruntami pod wodami lub trwały zarządca wód, działający w imieniu właściciela winien wystąpić z wnioskiem o wprowadzenie tych zmian do ewidencji, stosownie do przepisów art. 22 ust. 2 Prawa geodezyjnego i kartograficznego oraz § 46 rozporządzenia w sprawie ewidencji gruntów i budynków [7], pod warunkiem uprzedniego zakończenia postępowań o odszkodowania.

3. Decyzję ostateczną ustalającą linię brzegu, wraz z załącznikami (z pierwszym egzemplarzem dokumentacji) – organy wymienione w art. 15 ust. 2 Prawa wodnego obowiązane są przekazać stosownie do art. 23 Prawa geodezyjnego i kartograficznego, jako podstawę prawną wprowadzenia zmian do ewidencji gruntów i budynków, organom prowadzącym tę ewidencję.

W aktach organu wydającego decyzję pozostaje drugi egzemplarz dokumentacji pt.: „Projekt rozgraniczenia...”, o którym mowa w pkt III – 10 – b.

4. Po dniu, w którym decyzja ustalająca linię brzegu staje się ostateczna, trzeci egzemplarz dokumentacji: „Projekt rozgraniczenia ...” organ zwraca działającemu w imieniu wnioskodawcy upoważnionemu geodecie.

Działający w imieniu wnioskodawcy geodeta, obowiązany jest przekazać trzeci egzemplarz dokumentacji: „Projekt rozgraniczenia ...” do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego, celem dołączenia do operatu geodezyjnego, wniesienia zmian do ewidencji gruntów i budynków stosownie do przepisu art. 22 ust. 2 i 3 w związku z art. 23 oraz zaktualizowania mapy zasadniczej stosownie do art. 4 ust. 3 Prawa geodezyjnego i kartograficznego, na podstawie decyzji, o której mowa w pkt 3.

5. Czwarty egzemplarz „Projekt rozgraniczenia ...” przeznaczony jest dla wnioskodawcy.

V. Wykonanie decyzji o ustaleniu linii brzegu

1. Decyzja ostateczna, o której mowa w rozdziale IV jest podstawą do wprowadzenia zmian do ewidencji gruntów i budynków, stosownie do przepisu art. 22 w związku z art. 23 Prawa geodezyjnego i kartograficznego.

2. Gruntami pokrytymi wodami powierzchniowymi w myśl art. 14 ust. 3 gospodarują organy i jednostki, o których mowa w art. 11 ust. 1, to jest:
- minister właściwy do spraw gospodarki morskiej,
 - prezes Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej,
 - dyrektorzy parków narodowych,
 - marszałkowie województw.

Grunty pokryte płynącymi wodami publicznymi nie wchodzą do zasobu nieruchomości Skarbu Państwa, którymi gospodaruje prezydent miasta lub starosta. Stanowią one odrębny zasób nieruchomości Skarbu Państwa, wynikający z Prawa wodnego, którym dysponują wyżej wymienione organy i jednostki (z pisma Ministra Środowiska, Departamentu Zasobów Wodnych, z dn. 02.08.2004 r., znak: Zwiu – 020/27/2004).

Zatem przykładowy zapis w rejestrze gruntów winien mieć postać: „Skarb Państwa, Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego”, a nieruchomość winna być ujęta w podgrupie rejestrowej 1.4, do czasu odmiennych ustaleń.

3. Prezydent miasta lub starosta podejmuje decyzję na podstawie przepisu art. 14a ust. 2 Prawa wodnego – o wpisaniu gruntów zajętych przez wody powierzchniowe płynące do zasobu nieruchomości Skarbu Państwa (wodnych).

Natomiast w stosunku do gruntów, z których trwale ustąpiły wody powierzchniowe, a także morskie wody wewnętrzne, do których mają zastosowanie przepisy ustawy o gospodarce nieruchomościami [8], stosuje się przepisy art. 18 i 19 Prawa wodnego.

W przepisach rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa w sprawie ewidencji gruntów i budynków [7] brak jest rozdzielenia podgrupy rejestrowej 1.4: „organy administracji publicznej gospodarujące zasobem nieruchomości Skarbu Państwa” (§ 18 ust. 1 pkt 4) na zasób nieruchomości wodnych, tworzony na podstawie przepisów Prawa wodnego i na zasób nieruchomości (lądowych) tworzony na podstawie przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami. Do czasu odmiennych ustaleń, zasób nieruchomości wodnych należy wpisywać do podgrupy 1.4.

Przepis art. 14a Prawa wodnego nie wymienia gruntów pokrytych wodami powierzchniowymi stojącymi Skarbu Państwa (jeziora bezodpływowe i bezodpływowe). Można domniemać, że intencją ustawodawcy były wszelkie wody stanowiące własność Skarbu Państwa ze względu na treść przepisów art. 12 ust. 2 i art. 14 ust. 5 Prawa wodnego.

Zdaniem dyrektora Zachodniopomorskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych w Szczecinie (pismo z dnia 14 września 2007 r. znak ME.5114-1/2/07), intencją ustawodawcy było stworzenie oddzielnego (wodnego) niezbywalnego zasobu nieruchomości Skarbu Państwa. Natomiast zgodnie z art. 14 ust. 5 grunty Skarbu Państwa pod wodami stojącymi mogą być zbywane.

Obecnie, w myśl art. 217 ust. 5 ustawy Prawo wodne do dnia 31 grudnia 2011 roku, w stosunku do jezior o wodach stojących, będących własnością Skarbu Państwa, uprawnienia Skarbu Państwa wykonuje Agencja Nieruchomości Rolnych na warunkach określonych przepisami ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (Dz.U. z 2004 r. nr 208 poz. 2128 z póź. zm.).

4. Przepis art. 14a ust. 2 Prawa wodnego ustala również, że prezydent miasta lub starosta stwierdza wykreślenie z zasobu, o którym mowa w art. 14a ust. 1 tych gruntów, o które wystąpi właściwy organ lub jednostka wymieniona w art. 11 ust. 1 Prawa wodnego.

- a) Jeżeli ustalenie linii brzegu nastąpiło na wniosek jednostki będącej organem gospodarującym gruntami pod wodami lub trwale zarządzającej wodami płynącymi, to wniosek ten można uznać za wniosek o wykreślenie z zasobu, o którym mowa w art. 14a ust. 1.
- b) Natomiast gdy linia brzegu ustalana jest na wniosek właściciela sąsiadującej nieruchomości lądowej, a brak jest wniosku organu lub jednostki zarządzającej przyległymi wodami płynącymi, wówczas grunty zajęte pod wodę pozostaną w zasobie nieruchomości wodnych Skarbu Państwa. Wykreślenie z zasobu nieruchomości Skarbu Państwa tych gruntów może nastąpić wyłącznie na wniosek jednostki zarządzającej lub administrującej wodami, w trybie art. 14a.

Scalenie działek stanowiących wody Skarbu Państwa, ujętych w wykazie gruntów scalającym te wody w określonym cieku lub wodzie stojącej (pkt III – 8) załatwiany może być w oddzielnym postępowaniu, w trybie art. 22 Prawa geodezyjnego i kartograficznego, na wniosek zarządcy tych wód, z uwzględnieniem przepisów § 9 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa w sprawie ewidencji gruntów i budynków [7].

5. Obowiązujące przepisy Prawa wodnego oraz Prawa geodezyjnego i kartograficznego nie przewidują okazywania stronom na gruncie punktów załamania linii brzegu, ustalonej decyzją w trybie przepisów Prawa wodnego. Nie określają również trybu postępowania w przypadkach stabilizacji, na koszt zainteresowanych stron, trwałymi znakami granicznymi punktów załamania linii brzegowej wód, jeżeli przebiega ona po konturach sytuacji terenowej niestanowiących linii zwierciadła wody.

W myśl przepisów art. 152 i 154 Kodeksu cywilnego właściciele i władający, a więc również organy i instytucje pełniące funkcje właścicielskie w imieniu Skarbu Państwa obowiązane są do utrzymywania stałych znaków granicznych oraz urządzeń na granicy nieruchomości.

Aby omówiony obowiązek mógł być spełniony, konieczne jest okazanie stronom na gruncie punktów załamania granic i ich stabilizacji trwałymi znakami zgodnie z ostateczną decyzją o ustaleniu linii brzegu. Czynności okazania tych punktów i znaków winny być wykonywane przez geodetę uprawnionego, protokolarnie, na podstawie decyzji o ustaleniu linii brzegu.

Tryb okazywania granic określają jedynie przepisy z zakresu gospodarki nieruchomościami [9]. Mogą one być wzorcem postępowania.

VI. Kompetencje kontrolne organów administracji publicznej

1. Stosownie do posiadanych kompetencji, kontrolę nad gospodarowaniem gruntami pod śródlądowymi wodami powierzchniowymi sprawują:
 - a) wojewoda, w odniesieniu do gruntów będących własnością Skarbu Państwa,
 - b) organy samorządowe, w odniesieniu do gruntów stanowiących własność jednostek samorządowych.
2. Wojewódzki inspektor nadzoru geodezyjnego i kartograficznego, działając na podstawie przepisów art. 7b ust. 1 pkt 1 Prawa geodezyjnego i kartograficznego kontroluje:
 - a) zgodność wykonywania prac geodezyjnych i kartograficznych z przepisami tej ustawy,
 - b) posiadanie uprawnień zawodowych przez wykonawców prac geodezyjnych,a ponadto sprawuje nadzór nad prowadzeniem państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego na podstawie art. 40 ust. 3a wymienionej ustawy.

3. Wojewódzki inspektor nadzoru geodezyjnego i kartograficznego oczekuje, że organy gospodarujące gruntami pod wodami i jednostki sprawujące trwałe zarząd wodami będą aktualizować, we współpracy z ośrodkami dokumentacji geodezyjnej i kartograficznej prowadzącymi ewidencję gruntów i budynków – dane o wodach powierzchniowych płynących i stojących będących własnością Skarbu Państwa, o ich lokalizacji, nazewnictwie, oznaczeniach rodzaju wód i oznaczeniach ewidencyjnych. Ma to podstawowe znaczenie dla prawidłowości gospodarowania gruntami pod wodami na terenie województwa zachodniopomorskiego. Tematyka ta będzie również przedmiotem kontroli, prowadzonych zgodnie ze wskazówkami Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 09.08.2006 r., znak: RR.II.BW/7620-24/06 „Problematyka monitoringu zapewniającego dopływ danych aktualizujących mapę zasadniczą, ewidencję gruntów i budynków oraz ewidencję uzbrojenia terenu na obszarze województwa zachodniopomorskiego” [10].

Szczecin, dnia 23 października 2007 roku

*Opracował
mgr inż. Bolesław Wolny*

Przypisy:

- [1] Ustawa z dnia 18 lipca 2001 roku Prawo wodne (tekst jedn.: Dz. U. z 2005 r. nr 239 poz. 2019 ze zmianami: Dz. U. z 2005 r. nr 267 poz. 2255; w 2006 r. nr 170 poz. 1217, nr 227 poz. 1658; w 2007 r. nr 21 poz. 125, nr 64 poz. 427).
- [2] Ustawa z dnia 21 marca 1991 roku o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej (tekst jedn.: Dz. U. z 2003 r. nr 153 poz. 1502 ze zmianami: w 2003 r. nr 170 poz. 1652; w 2004 r. nr 6 poz. 41, nr 92 poz. 895, nr 273 poz. 2703; w 2005 r. nr 203 poz. 1683; w 2006 r. nr 220 poz. 1600, nr 249 poz. 1834; w 2007 r. nr 21 poz. 125).
- [3] Bolesław Wolny – „Obszary wód morskich w ewidencji gruntów”, Przegląd Geodezyjny, cz. I nr 10/96, cz. II nr 11/96, cz. III nr 12/96.
- [4] Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (tekst jedn.: Dz. U. z 2005 r. nr 240 poz. 2027 ze zmianami: w 2006 r. nr 170 poz. 1217; w 2007 r. nr 21 poz. 125).
- [5] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 17 grudnia 2002 r. w sprawie śródlądowych wód powierzchniowych lub ich części stanowiących własność publiczną (Dz. U. z 2003 r. nr 16 poz. 149).
- [6] Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 16 lipca 2001 r. w sprawie zgłaszania prac geodezyjnych i kartograficznych, ewidencjonowania systemów i przechowywania kopii zabezpieczających bazy danych, a także ogólnych warunków umów o udostępnianie tych baz (Dz. U. nr 78 poz. 837).
- [7] Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz. U. nr 38 poz. 454).
- [8] Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami (tekst jedn.: Dz. U. z 2004 r. nr 261 poz. 2603 ze zmianami: w 2004 r. nr 281 poz. 2782; w 2005 r. nr 130 poz. 1087, nr 169 poz. 1420, nr 175 poz. 1459; w 2006 r. nr 104 poz. 706, nr 220 poz. 1600, nr 220 poz. 1601).
- [9] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 grudnia 2004 roku w sprawie sposobu i trybu dokonywania podziałów nieruchomości (Dz. U. nr 268 poz. 2663).
- [10] Publikacja Bolesława Wolnego tekstu tych wytycznych w „Przeglądzie Geodezyjnym” nr 2/2007.